

VAN APHRODITE TOT MISS UNIVERSE

Een mooie vrouw heeft altijd al fel tot de verbeelding gesproken van zowel mannen (uiteraard) als vrouwen. Rivaliteit tussen mannen onderling omwille van een vrouw is van alle tijden... evenzeer de afgunst van vrouwen onder elkaar. Het behoort nu eenmaal tot de psychologie van de vrouw om haar lichamelijke schoonheid te beklemtonen. Net zoals dat vrouwelijke lichaam mannen in vervoering brengt.

Zowel de geschiedenis als de kunst, de schoonheidsverzorging als de mode bevestigen het Franse axioma: «Une belle femme, c'est une beauté! Valt het dan te verwonderen dat er al heel lang schone vrouwen uitverkoren worden en gekroond tot koningin.

De Egyptische godin der schoonheid Hatkor, haar Griekse evenbeeld Aprodite en haar Romeinse incarnatie Venus droegen het ideaal beeld van schoonheid uit in de mythologische velden van een vermenschlijkte godenwereld.

De Griekse Helena, «de mooiste vrouw die op aarde leefde», veroorzaakte met haar door meerdere mannen begeerde schoonheid, de tragische Trojaanse oorlog. Want hoewel ze de echtgenote van Menelaüs was, liet ze zich door tal van andere mannen beminnen. Zo ook door Paris die haar naar Troje ontvoerde. Na de geweldadige oorlog en de val van Troje werd ze door Menelaüs triomfantelijk terug meegevoerd naar Sparta.

Meer reëel en zeker meer vreedzaam zijn in de oosterse cultuur die Indische kani-ka's, de Japanse bijingas naast de hindoeïstisch gereïncarneerde godinnen van de schoonheid, voor wie de schoonheid gelijk is aan moed, gratie en erotische waardigheid. Hun schoonheid was sterk inspirerend en selekt.

Zelfs de Bijbel kan het superieur vrouwelijk schoon niet ontwijken. Meer nog, precies in het Bijbelse boek «Ester» (2,1-8) treffen we het markant releverend verhaal aan over de verkiezing van een schoonheidskoningin.

Het gebeurde zo: «De Perzische koning Exerxes I (485-465) gaf voor zijn notabele hovelingen en vreemde vorsten een groot feest in zijn paleis te Sjoesjan. Daar nodigden hij en zijn vrouw Wasjti, vele mooie en voorname vrouwen uit. Xerxes wilde trouwens zijn vrouw, die bijzonder mooi was tot koningin laten verkiezen. Uit vrees echter dat ze niet zou verkozen worden weigerde Wasjti iedere uitverkiezing. Koning Xerxes werd door die weigering echter zo woedend dat zijn vrienden hem aanspoorden een verkiezing te houden van het mooiste meisje uit zijn rijk. Uit geheel Perzië werden meisjes ten paleize uitgenodigd. Ester, bekoorlijk van lichaam en schoon van

Verkiezingen van schoonheidskoninginnen bestaan reeds eeuwenlang. Dit was ze in 1984: Deborah Carthy-Deu, Miss Universe. Ondanks veel kritiek winnen schoonheidswedstrijden nog aan belang, zowel internationaal, nationaal als lokaal.

gelaat, een ouderloos meisje uit Sjoesjan verscheen eveneens voor de koning en zijn vrienden. Koning Xerxes werd onweerstaanbaar op haar verliefd en plaatste de koninklijke kroon op haar hoofd. Als eerste schoonheidskoningin werd ze de koningin van Perzië en de ge-

liefde van Xerxes.

Deze allereerste verkiezing van een schoonheidskoningin (voor zover bekend) van een schoonheidskoningin integreerde zich ook in onze West-Europese cultuur. Ontelbare plastische en literaire kunstenaars poogden door de

eeuwen heen in hun werk «de schoonheid van Ester» te achterhalen. Vernomen we slechts de Italiaanse kunstschilder Domenies Zampierex (1581-1641) en de Franse auteur Jean Racine (1639-1699). In de late middeleeuwen werden er ondanks de dubbele moraal ook schoonheidswedstrijden gehouden in West-Europa.

Katarina de Medici (1519-1589), de Franse «koninklijke» regentes wist zelfs de voor hun schoonheid uitverkoren meisjes tot «escadrons de jeunes Filles» te organiseren, die als politieke instrumenten met hun charmes, disgenoten en diplomaten vergastten ter eer en glorie van de Franse macht en monarchie uit de 16de eeuw.

Maar vooral de beeldende kunsten hebben in Europa het schoonvrouwelijk onuitputtelijk geschilderd en getekend, gebeeldhouwd en geprezen. In de academisch artistieke opleiding stond het vrouwelijk levend model als laatste en beslissende proef voor het bewijs van echte kunstenaarschap. Valt het tegen de context van dat laatste te verwonderen dat schoonheidswedstrijden zo in trek waren en nog zijn?

Kuuroordtoerisme en schoonheidswedstrijden

Ook het kuuroordtoerisme speelde een grote rol in de ruime belangstelling voor schoonheidswedstrijden. Het mondaine leven dat in de tweede helft van de 19de eeuw in badsteden als Trouville en Touquet, Oostende en Spa het groeiend aantal toeristen vergastte, lag onbetwistbaar aan de basis van «vrouwelijke schoonheidswedstrijden» in recentere tijden.

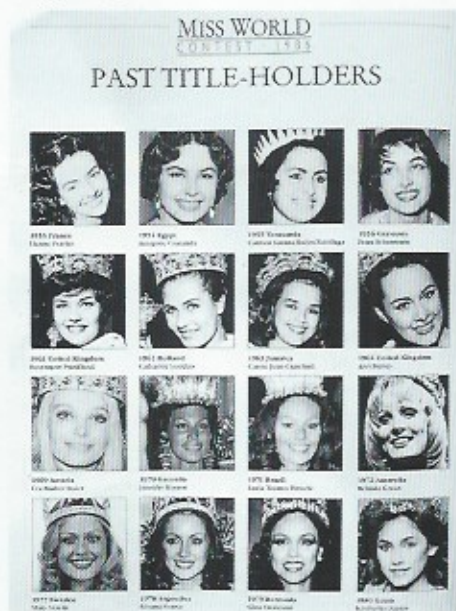
De eerste uitgave van zo'n mondain toeristisch geïnspireerde schoonheidswedstrijd greep vermoedelijk plaats in het kuuroord Spa. Daar werd in het kasino van Spa van 15 tot 25 september 1888 de «Grand Concours International de Beauté» georganiseerd. Een jury van maar eventjes 23 leden selecteerde er 19 vrouwelijke schoonheden uit negen landen. Zij klasseerden acht prijzen, na de Tunesische «Fatima» - hors concours - als super-schone te hebben geplaatst. De schrijver Victor Hugo promoveerde zelfs «la belle Fatima»... tot «la créature humaine la plus accomplie de son temps». Wat ze toen allen in die Fatima zagen lijkt nu moeilijk te begrijpen. Misschien het oosterse en allicht ook een ander oordeel over vrouwelijk schoon dan wij thans kennen.

Eerste in die schoonheidswedstrijd werd uiteindelijk ene Martha Soucaret uit Guadaloupe. Tweede in die schoonheidswedstrijd werd Angèle Delrosa, een negentienjarig meisje uit Oostende.

(haar verkiezing veroorzaakte bovendien een hele rel en nergens slaagden we erin

Gravure van een schoonheidswedstrijd in vroegere tijden.

Bij de eerste miss-verkiezing in 1888 in Spa vond men dit het mooiste meisje!

nog familie van haar terug te vinden). Vooral vanaf de eeuwwisseling kwam er evenwel veel kritiek op dergelijke schoonheidswedstrijden. Sommige staken hun afkeer voor dergelijk vertoon niet onder stoelen of banken en noemen het zelfs een; «wansmakelijke vernedering van de vrouw». Dit protest kon echter het enthousiasme voor de schoonheidswedstrijden en miss-verkiezingen niet stuk maken.

In 1919 schreven de Parijse kranten «Comœdia» en «Journal» voor hun lezers een schoonheidswedstrijd uit. De selectie was blijkbaar zeer moeilijk, want maar liefst 2.063 kandidaten defileerden preuts of ietwat uitdagend, bekommerd of nonchalant voor een kunstenaarsjury in het theater Edouard VII te Parijs. Van de 49 uitverkorenen publiceerden beide bladen de portretten die toen eveneens in de filmzalen werden vertoond. Agnes Souret werd toen met een voor-sprong van maar even 10.000 stemmen verkozen tot «la plus belle femme de France».

Maar ook onze Belgische kust was het toneel van schoonheidswedstrijden. Vanaf 1919 organiseerde Jean Jacques Fortis te Oostende de reeks van de «Election du Miss Littoral». Hij koppelde die wedstrijd aan het spijsen van het «Koninklijk werk van open lucht voor de kleinen».

Het aantal schoonheids- en missverkiezingen was van dan af niet meer te stuiten.

Wereldomvattend

In geheel Europa en in Amerika werden miss-verkiezingen georganiseerd. De organisatie van deze manifestaties kreeg een verantwoord management door de oprichting van nationale comités en een voorgeschreven ritueel. De deelnemingsvoorwaarden werden strenger omschreven, lichamelijke schoonheid moest zich meer en meer paren aan geestelijke, menselijke en morele waarden en kennis, het show-karakter werd sterk geaccentueerd en de onderlinge betrekkingen terzake tussen de landen «all over the world» nauwer aangehaald.

In Frankrijk startte in 1921 een jaarlijkse wedstrijd: la plus belle femme de France, in hetzelfde jaar werd Miss USA voor het eerst verkozen. In 1931 was Netta Duchateau de allereerste Miss België. In 1937 namen misses uit 10 landen deel aan de eerste verkiezing van Miss Europa. Britta Wichstram uit Finland was de allereerste schoonheid die de Europese kroon op haar hoofd mocht zetten. Een koele Skandinavische schoonheid met diepblauwe ogen.

Deze onstuitbare evolutie was echter geenszins van kritiek, tegenkating, afgunst en zelfs afkeer gespaard. De argu-

mentatie van de tegenstanders putte vooral uit sommige (onbetwistbaar) tragische voorbeelden van mislukte schoonheidskoninginnen. Een miss-verkiezing vonden sommigen was immoreel en zelfs een verkapt vorm van slavinnenhandel. Een Vlaamse journalist affirmeerde in 1937, in een korte studie over het leven van sommige schoonheidskoninginnen: «het is een misdaad ooit iemand aan te raden mee te doen aan een schoonheidswedstrijd. En toch... de uitspraak van de Engelse dichter John Keats indachtig die beweerde «A thing of beauty is a joy for ever», ontplooide de beweging voor het kiezen van schoonheidskoninginnen en misses zich na de Tweede Wereldoorlog mondiaal.

Miss World... Miss Universe... Miss Glasnost.

In meer dan 100 landen staan jaarlijks nationale comite's klaar om de mooiste vrouw uit den lande uit verschillende kandidaten aan te duiden afkomstig uit de provincies, deelstaten enz...

Dit jaar greep op 20 mei 1989 de verkiezing plaats van Miss Rusland. Uit maar eventjes 500 regionale verkiezingen werd de 17-jarige Youlia Soukhanova als de eerste glasnost-miss verkozen.

Politiek en de verkiezing van schoonheidskoninginnen of misses zijn vaak nauw met elkaar betrokken geweest.

In 1966 weigerde Parquito Torres, Miss Spanje zich te presenteren voor Miss World omdat ook Miss Gibraltar aan de verkiezingen deelnam. Druk van haar regering.

Tragisch door omstandigheden van buitenaf was ook het verloop van de eerste verkiezing van Miss Hongarije in 1985. De psychologische spanning voor en na haar bekroning, maar ook sociale en politieke drukt op haar ouders dreven in juli 1986 Miss Hongarije tot het plegen van zelfmoord.

De wedstrijd die begin juni 1989 voor de verkiezing van Miss Peking was gepland, waarvoor vele kandidaten reeds meer dan een maand in competitie stonden, werd bruusk van hogerhand afgelast.

Maar nu terug naar de miss-verkiezingen met een normaal verloop. Het Belgisch comité voor de verkiezing van Miss België staat momenteel onder de leiding van Cecile Muller en is te Brussel gevestigd. In 1966 werd Kathy Verbiest trouwens als eerste Miss Vlaanderen te Maldegem verkozen. In Wallonië zette Marie-Madeleine Bricq reeds in 1961 de schoonheidskroon op haar hoofd. Daarnaast kennen we hier te lande nog een bijzonder uitgebreide reeks miss-verkiezingen. Veel te veel om bij te houden.

Wat betreft de grote miss-verkiezingen moeten we eigenlijk teruggaan tot in het jaar 1951. In dat jaar startte The Mark

Van links naar rechts merken we op de foto Miss België 1985: Françoise Bostoen uit Roeselare; coiffeur Martin, eveneens uit Roeselare; «Madame» Müller van het inrichtend comité van Miss België; Miss World 1985 en Arlette Nuyttens, modeontwerpster.

Van links naar rechts: Sirenia Loef (Eierkoningin '89), Kathy Vandekandelaere (Batjesprinses '89), Els Bolliou (Miss Plage '88), Tanja Buyst (Bloemenkoningin '88), Tsuki De Roeck (Ring-girl '89), Johan Verstreken (BRT-presentator), Chantal Dierickx (tweede eredame miss Personality '89), Nathalie Bonte (miss Personality '89) en Erika Delrue (miss Scandals '89).

of Beauty met de verkiezing van «Miss Universe». Deze wedstrijd grijpt sindsdien ieder jaar plaats te Los Angeles (California) en dit met nog groeiend succes. Dit jaar, op 23 mei werd de Nederlandse Angela Visser te Mexico tot Miss Universe verkozen. Een zeer begeerde titel

waar een bijzonder grote geldsom aan verbonden is naast nog vele andere prijzen, plus een éénjarig kontrakt om als «ambassadrice van de goede wil» de wereld rond te reizen.

Zo'n beetje als tegenhanger van Miss Universe organiseerde de Londense Miss

World Competition een jaarlijkse miss-verkiezing onder dezelfde titel. De bedoeling is niet alleen een «schone vrouw» te kiezen, maar ook fondsen bijeen te gooien voor karitatieve doeleinden ten voordele van kinderhulp over de hele wereld. De manager van Miss World, Julia Morley schrijft dat de opzet van Miss World dan toch «Beauty with purpose» is. In 1988 zond de Thames-Television voor het eerst de Miss World-verkiezing uit met de kroning en de overhandiging van de Top Shop Trophy.

Naast Miss Universe en Miss World tellen we nog een aantal andere wereldverkiezingen zoals Miss International Beauty, Miss International Tourisme (Zuid-Amerika), Miss Young International Beauty (Tokio-Osaka), Miss Universal Airport (onder de air-hostessen), Miss Europe, Miss Benelux....

Filosofisch besluit

Wie kan er nu iets hebben tegen een schoonheidsverkiezing of een miss-verkiezing? Sommigen noemen het niet moreel, feministen zijn ertegen omdat het de vrouw zou vernederen, anderen noemen het dan weer een commercieel gedoe.

Maar is het verkeerd dat de mens de schoonheid zoekt en weet te appreciëren... is het verkeerd dat een mooie

*Goedele Liekens, miss België 1986, licentia-
te in de klinische psychologie.*

vrouw zich graag laat bewonderen... en wat is er op de keper beschouwd niet commercieel?

De bewondering voor een mooie vrouw is van alle tijden; Grote auteurs hebben het meermaals neergeschreven zoals Johann Wolfgang von Goethe; «Das wig-Weibliche zieht hinan» of; «Er bestaat

slechts één vrouw in de wereld, een vrouw met talloze gezichten». Van Nicolas Kazantzakis. Het zijn slechts twee versies op Richard le Gallienne's uitspraak: «A woman's beauty is one of her great missions».

Toch blijft de kern van de oervraag, wat is «de schoonheid».

Misschien gaf de filmactrice Bo Derek (voor velen zelf synoniem van de perfecte schoonheid) tijdens het laatste filmfestival te Cannes het juiste antwoord toen men haar vroeg wat «schoonheid» voor haar was? «Die ligt in de ogen van hem of haar die naar mij kijkt». antwoordde ze daarop.

En Goethe beweerde reeds: «De vrouwelijke natuurlijkheid is zo nauw met kunst verwant». Deze artistieke bevestiging van de existentiële vrouwelijke schoonheid kan slechts de schoonheidskoninginnen als levende kunstwerken op een voetstukje plaatsen. Zij sluit zelfs de middeleeuwse spreekwoordelijke wijze (?) raadgeving niet uit: «Sisapis, uxoris sit stata forma tuae» «wat zoveel wil zeggen als: «Als je een verstandig man bent, kies dan een vrouw met beperkte schoonheid». Mooie vrouwen raak je makkelijk kwijt.

Met dergelijk standpunt mogen schoonheids-juryleden uiteraard geen rekening houden.

Michiel De Bruyne & cw.